portre

“İlk etapta ileri düzeydeki mevcut araştırma hareketliliğini ve araştırma merkezlerini daha da artırmayı hedefliyorum.”

Mühendislik Fakültesi'nin yeni dekanı Prof. Dr. Levent Onural ile akademik yaşantısı, heyecan verici araştırma alanları ve geleceğe yönelik planlarıyla ilgili görüştük.

Sizi yakından tanıyabilir miyiz?

Ankara Fen Lisesi 1974 mezunlarındanım. Ankara Fen, dönemin tek fen lisesiydi. Orada aldığım eğitim, kimi bilimsel ilgi alanlarımın temellerini atmıştır. Ortaokulda ve lisenin başlarında aklımda makine mühendisliği vardı. Lise iki ve üçte arkadaşlarımın da etkisiyle elektrik ve elektronik mühendisliğine ilgim arttı. Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ) Elektrik ve Elektronik Mühendisliği Bölümü'nü kazandım. Geriye dönüp baktığımda ne kadar doğru bir karar vermişim diyorum.

ODTÜ o yıllarda Türkiye'deki siyasi çalkantılar yüzünden çok hareketliydi. Ekonomik ve politik zorluklar yaşanıyordu; ama eğitim kalitesi çok yüksekti. Ben sınıfta anlatılanlarla yetinmemiş, kütüphanede konularımla ilgili bütün kitapları inceleyerek geniş çaplı bir öğrenme yöntemi geliştirmiştim. Yıllar sonra Bilkent'te bir meslektaşım beni ODTÜ'den bir akademisyenle tanıştırdı. O kişinin "Sizi tanıyorum, isminize kütüphanedeki kitapların arkasındaki isimlikte hep rastlıyordum" demesi güzel bir anımdır.

Akademik hayatınız nasıl gelişti?

Akademisyenlik liseden beri aklımdaydı. ODTÜ'deki yüksek lisansımdan sonra 1981'de Fulbright bursuyla ABD'ye, Buffalo'daki New York State Üniversitesi'nde doktora yapmaya gittim. Ne mutlu ki diğer ülkelerden gelen öğrenciler arasında benim altyapım hemen göze çarpıyordu. ABD'deki hayat farklı bir sistem içinde yürür. Kaliteli bir doktora süreci geçirmemin yanında o hayata da uyum sağladım ve yeni bakış açıları edindim.

1984'te doktoramı tamamladıktan sonra askerliğimi yapmak üzere 4 aylığına Türkiye'ye geldim. Ülke bir geçiş sürecindeydi. Bu nedenle profesyonel hayata ABD'de başlama kararı aldım. ABD'deki kalış sürem aldığım bursun özelliği nedeniyle sınırlıydı. Doktora bittikten sonra en fazla 1,5 yıl kalmama izin veriliyordu. ABD'de kalıcı olarak oturmak için Türkiye'ye gidip en az 2 yıl yaşadıktan sonra dönme şartı vardı. ABD'deki o 1,5 yıllık süremde öğretim görevlisi olarak çalıştım. Türkiye'ye baktığımda durumun düzelmediğini görünce 1986'da Kanada'da bir üniversiteyle anlaştım. Ben Buffalo'daki evi kapatırken, eşim ve 2 yaşındaki oğlum Türkiye'ye gittiler. Sonra ben de onlara katılacaktım. Tam o sırada Bilkent Üniversitesi'nin eğitime başlayacağı haberi geldi. Yöneticileri arasında ODTÜ'den tanıdığım Prof. Dr. Özay Oral ve Prof. Dr. Abdullah Atalar vardı. Dr. Atalar benim ODTÜ'de yüksek lisans hocamdı. Onun ilk lisansüstü öğrencisiydim.

Abdullah Bey ile telefonlaştık. Bilkent Üniversitesi'nden resmen teklif aldım. İddialı bir üniversite kuruluyordu. Konuyu eşimle paylaştım. Canan gidip gördü, beğendi Bilkent'i. Hemen eşyalarımı paketleyip Türkiye'ye gönderdim. 1 Ocak 1987'den itibaren Bilkent Elektrik-Elektronik'in akademik kadrosundaydım artık.

Bilkent o zamanlar nasıldı?

Bilkent diye bilinen mahalle bile yoktu 1987'de. Kampüsümüz çıplak araziydi. Ben geldiğimde rektörlük ve mühendislik fakültesi binası vardı. Kütüphanenin yarısı ve birkaç tane lojman bitmişti. Merkez spor salonu yeni yapılmıştı. Başka da hiç bir şey yoktu. O dönem Dr. Atalar Elektrik ve Elektronik Mühendisliği bölüm başkanıydı. Dr. Oral ise Akademik İşler Rektör Yardımcılığı ile Mühendislik ve Fen Bilimleri Fakültesi dekanlığı görevini yürütüyordu. Benden başka 3-4 hocaydık. Gerçi o dönemde çok hoca olmasa da olurdu; çünkü öğrencilerin büyük kısmı hazırlıktaydı. Yine de şunları unutmayalım: Üniversitenin yazılı kuralları, yönetmelikleri vardır. Hepsi o dönemde yazıldı. Ben de vardım o çalışmalarda. Hangi dersler verilecek, kaç sınıf olacak, laboratuvarlara hangi aletler alınacak... Yoktan var edildi her şey. Gece-gündüz demeden çalışıldı. Başarılı bir başlangıç yaptık ve hızla büyüdü Bilkent. Üniversitemizin dikkat çekici geçmişi işte bu emeklere dayanır.

Bilkent Üniversitesi'ndeki hayatınız nasıl geçiyor?

24 yıldır her gün aynı yoldan yürüyerek, etrafı inceleyerek ofisime gidip gelirim. Kampüsteki ağaçlar büyüdü. İnsanlar değişti. Kaybettiklerimiz oldu, arkadaşlarımızın çocukları doğdu. 24 yıl neredeyse bir hayat demek. Bilkent'teki bu hayattan hep keyif aldım. Akademik yaşamım heyecanlı, başarılı ve hızlı geçiyor.

Söz başarıdan açılmışken, 2007'de aldığınız IEEE Fellow unvanından bahseder misiniz? IEEE geçtiğimiz ay Haraden Pratt Ödülü'nü de size verdi.

***The Institute of Electrical and Electronical Engineers**'ın (IEEE) benim hayatımda ayrı bir yeri vardır. IEEE, 150 ülkede yaklaşık 70.000'i öğrenci olmak üzere 365.000'i aşkın üyesiyle mühendislik kuram ve uygulamalarının ilerlemesi için etkinlik gösteren, çok saygın bir kurumdur. Teknoloji ve bilimin yayılması ve iyi kullanılmasını, mühendis ve bilim insanlarının kendi işlerini daha iyi yapabilmelerini sağlamayı hedefler.*

IEEE'nin 1.000 kadar maaşlı profesyonel çalışanı bulunuyor. Bahsettiğim gibi yüz binlerce üyeye sahip. Üyelerin arasında karar ve yönetim mekanizmalarında etkin rolü olan yüzlerce bilim insanı var. Bu ikinci grup para almadan, gönüllü olarak çalışıyor. Ben de onlardan biriyim. 1989'da IEEE Türkiye şubesini kurdum. 8. Bölge denilen Avrupa - Orta Doğu - Afrika bölgesi ile ilgili çalışmalar yaptım. Ardından bütün dünyadaki IEEE öğrenci işlerinin başına getirildim. 2 yıl 8. Bölge başkanlığı, 2 yıl da IEEE yönetim kurulu üyeliği yaptım. Sonra IEEE sekreteri

seçildim. Başkandan sonra üçüncü önemli kişiydim. Hemen arkasından IEEE başkanlığına aday gösterildim, ama kazanamadım. IEEE başkanları genellikle Kuzey Amerika'dan seçildiği ve ben Kuzey Amerika dışından ilk aday olduğum için önemli bir olaydı adaylığım. Yakın geçmişte IEEE'den aldığım Haraden Pratt Ödülü, yaptığım tüm bu işlerle ilgili bir hizmet ödülüdür. IEEE her yıl çok prestijli bilim teknoloji ödülleri dağıtır; bu ödüller bir bakıma Nobel'in elektrik ve elektronik mühendisliğindeki eşdeğeridir. Benim ödülüm de bu grupla birlikte verildi.

2007'deki IEEE Fellow unvanım ise alanına üstün bilimsel ve teknolojik katkılar sağlamış üyelerin layık görüldüğü, IEEE'nin en prestijli payesidir. Fellow unvanı bana optik, kırınım ve holografiye ilişkin sinyal işleme konularındaki katkılarımdan dolayı verilmişti. Her yıl üye sayısının en çok binde birine verilir. Bölümümüzde bu çok değerli payeye değer görülmüş diğer öğretim üyesi arkadaşlarım sırasıyla Prof. Dr. Özay Oral, Prof. Dr. Abdullah Atalar, Prof. Dr. Levent Gürel ve Prof. Dr. Enis Çetin'dir. Dünyada elektrik ve elektronik mühendisliği bölümlerinin değerlendirmesinde en önemli ölçütlerden birisi, öğretim kadrolarındaki IEEE Fellow sayısıdır. Bilkent Elektrik-Elektronik bu bağlamda önemli bir konumdadır.

Söyleşimize araştırma alanlarınızla devam edebilir miyiz?

Araştırmalarım sinyal işleme, video işleme, holografi ve holografik üç boyutlu televizyona ilişkindir. Holografi daha lisedeyken ilgimi çekmişti. Kütüphanelerde holografiye dair ne varsa alıp okumuştum. Hatta basit bir hologram yaratmaya girişmiştik arkadaşlarla. O dönemin kısıtlı koşullarıyla ne kadar zor bir işe kalkıştığımızı şimdi daha iyi anlayabiliyorum. Ben ilk hologramı 1973'te İzmir Fuarı'ndaki SSCB standında

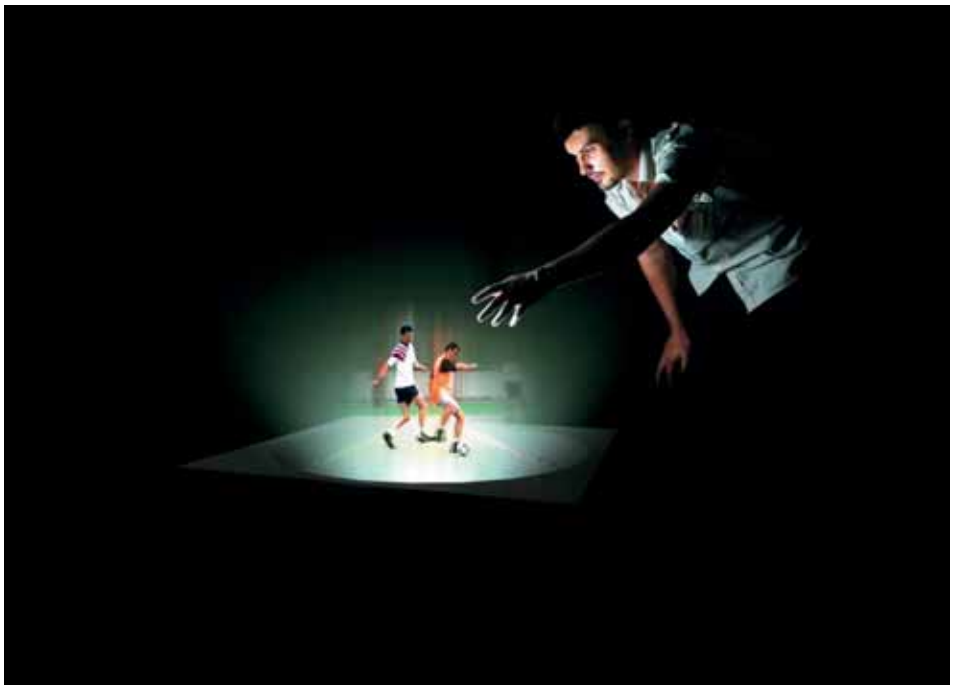

gördüm. Müthiş bir üç boyutlu portre hologramıydı. Çok etkilenmiştim. Adamı dondurup çerçevenin içine koymuşlar diye konuşuluyordu.

Üniversite yıllarında ilgilenemediğim holografi, doktorama başlarken bir anda karşıma çıktı. Benim çalışacağım profesörler grubundaki bir akademisyen, havadaki partiküllerle ilgili ölçümler gerçekleştirebilmek için holografi kullanacaktı. Bunun için sinyal işleme çalışmaları yapacak bir doktora öğrencisine ihtiyacı vardı. Kendimi bu grubun içinde buldum. Doktoramı holografik sinyallerin görüntü işleme yöntemleriyle çözülmesi üzerine yaptım. Çok keyifliydi. Muhteşem bir laboratuvarda iki şeyi birleştirmiştik: biri sinyal işlemenin çok keyifli bir dalı olan görüntü işleme, diğeri ise holografi ve optik.

Bilkent'e geldikten sonra da sinyal, görüntü ve video işleme ile ilgilenmeye devam ettim. Sayısal bilgi ve video sıkıştırma, şimdi çok kullanılan mpeg 1-2-4, video konferans, görüntülü telefon gibi konularda çalıştım ve makaleler yazdım. Yine de holografiyi pek göz ardı etmedim. 90'lı yılların başında doktora öğrencilerimle beraber holografiyle ilgili araştırmalar yapmıştık; fakat çalışmalarımız bilgisayar simülasyonu düzeyindeydi. 2002'de güzel bir gelişme oldu. Türkiye'nin, Avrupa Birliği tarafından üye ve aday ülkelerde yürütülen bilimsel araştırma etkinliklerini desteklemek ve ülkeler arasındaki bilimsel işbirliğini geliştirmek amacıyla başlattığı Çerçeve Programları'na katılacağını öğrendik. Üç boyutlu televizyon (3DTV) konusunda büyük çaplı bir proje oluşturabileceğimi hissettim. 200 araştırmacı, 19 kurum ve 7 ülkeyi kapsayan 4 yıllık bir çalışmayı planladık, başlattık ve bitirdik. Bu projenin başarıyla sonuçlanması Avrupa Birliği'ni yeni arayışlara doğru yönlendirdi. 3DTV projemiz aslında bir altyapı projesiydi. İnsanları bir araya getirip 3DTV alanında yapılan çalışmaları tek bir çatı altında toplamak içindi. Piyasadaki üç boyutlu televizyonların gelişimine önemli katkılar sağlamış bu proje kapsamında Bilkent'te bir holografik 3DTV laboratuvarı da kurduk. Laboratuvarda holografik TV üzerine araştırmalarımız sürüyor ve yine AB tarafından destekleniyor. Sonuçlarımızı zaman zaman kamuoyuyla da paylaşıyoruz.

Eşbaşkanlığını yaptığınız 3D Media Cluster nasıl ortaya çıktı?

Dediğim gibi, 3DTV bir altyapı projesiydi. Önemi, bitiminde araştırma-geliştirmeye yönelik pek çok yeni proje ortaya çıkarabilecek olmasıydı. Beklenen oldu ve 10 yeni proje doğdu. Daha doğrusu AB ilgili konulardaki bu 10 yeni projeyi de desteklemeye karar verdi. ***3D Media Cluster****, söz konusu 10 projenin kurduğu bir ortak platform. Buna son aylarda 7 proje daha eklendi. Yılda birkaç kez toplanıp düşünce ve veri alışverişi yapıyoruz. İki eşbaşkanından biri olduğum* ***3D Media Cluster****'daki görevim 2010 sonunda bitiyor.*

Hangi dersleri veriyorsunuz?

Çoğunlukla sinyal işleme dersleri veriyorum. Öğrencilerin ders anlatış tarzımı sevdiklerini düşünürüm. Her zaman olmasa da arada projelerimden söz ederim. Anlattığımız şeylerin neye yaradığını, gerçek yaşamda nasıl kullanıldığını görmeleri lazım. Mühendislik yoğun matematik kullanılan bir dal. Soyut olarak bırakılmamalı, matematiğe can ve kan katılmalı. Bu can ve kan mühendisliğin esasıdır. Derin ve sağlam bir matematiğin yanında bunun nasıl hayata geçirildiğini somut olarak ve hemen yansıtmak gerekir. Projelerimden örnekleri bu yüzden paylaşırım, soyut gibi görünen konuları daha anlamlı kılabilmek için.

Türkiye'ye ilk e-posta mesajını atan kişisiniz.

E-posta kullanmaya ABD'de bulunduğum 80'li yıllarda başlamıştım. ABD'deki üye üniversiteler arasında kurulan ağ üzerinden değişik şehirlerdeki arkadaşlarımla görüşebiliyordum. Daha o zaman günlük hayatımızın bir parçası olmuştu e-posta. Kullanılan ağ çok hızlı bir şekilde ABD'deki eğitim kurumlarına yayılmıştı; ancak henüz Türkiye ile bir bağlantı yoktu. Ülkeye dönmeye karar verdiğim 1986 yılının

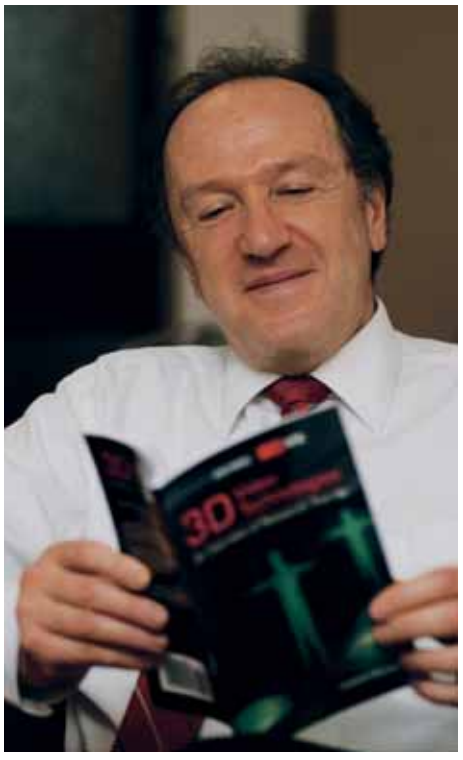

sonlarında ağa yeni bağlananlar birkaç Türk üniversitesinin ismini gördüm. Heyecanla birer deneme mesajı gönderdim; fakat cevap alamadım. Muhtemelen bağlantı bilgileri henüz yayılamadığından mesajlarım gitmemiş ve geri dönmüştü. Aralık 86'da, Türkiye'ye dönüşümden 15 gün önce, Ege Üniversitesi operatörüne yazmış olduğum mesajıma cevap geldi. Mesaj aynen şöyleydi: "Yurtdışından ilk e-posta sizden geldi. Çok heyecanlı ve sevinçliyiz." Böylelikle Türkiye'ye yurtdışından ilk e-postayı ben göndermiş oldum. E-postanın toplumda bu kadar yaygın kullanır duruma geleceğini o gün düşünmek bile zordu.

Bilimsel konulardan hobilerinize geçiş yapabilir miyiz?

15 yıl yüzdüm, halen uzun mesafe yüzebiliyorum. Düzenli spor yapmaya gayret ederim. Genellikle akşamları kampüste bir saat yürürüm her gün. Dostluklara ve sosyal ilişkilere değer veririm. İlkokuldan sonra yatılı bir öğrencilik dönemi yaşamıştım; ortaokul ve lise arkadaşlarımla halen görüşürüz. Lojmanımın arka bahçesinde çalışmayı ve evde ailemle vakit geçirmeyi çok severim. Ayrıca kedilerle aram çok iyidir. Evde bir kedimiz var.

İdareci olarak hedefleriniz nelerdir? Geleceğe nasıl bakıyorsunuz?

Vaktimin çoğunu mühendislik fakültesini ilgilendiren stratejik kararlar almak için harcamak istiyorum. Bazıları hemen gerçekleşebilecek, bazıları zaman içinde şekillenecek fikir ve projelerim var. Hem dekan yardımcılarım hem idari yardımcılarımla gayet uyumlu bir ekibiz.

Araştırma etkinlikleri üniversitelerde çok hızlı gelişiyor. Üniversitemizin gelirinin önemli bir kısmı dış destekli araştırma projelerinden. Dekan ve enstitü müdürü olarak ilk etapta ileri düzeydeki bu araştırma hareketliliğini ve araştırma merkezlerini daha da artırmayı hedefliyorum. ABD'de ve dünyada önde gelen üniversitelerin yüksek lisans ve doktora öğrencisi sayısı her geçen gün artıyor. Ben de lisansüstü öğrencilerimizin sayısını, araştırma projelerinin sayısı ve niteliği paralelinde, artırmayı amaçlıyorum. Lisans öğrencisi sayımız ve profilimiz zaten oturmuş durumda. Türkiye'nin en iyi öğrencilerini hep çektik, bundan sonra da çekmeye devam edeceğiz.

Levent Onural Kimdir?

Bilkent Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Dekanı ve Mühendislik ve Fen Bilimleri Enstitüsü Müdürü Prof. Dr. Levent Onural, Elektrik ve Elektronik Mühendisliği Bölümü öğretim üyesidir. Buffalo'daki New York State Üniversitesi'nden 1985'te doktorasını almış, aynı üniversitede görüntü işleme ile ilgili araştırmalar yapmıştır. Başlıca çalışma alanları sinyal işleme, görüntü işleme, video kodlama ve holografidir. ***IEEE Transactions on Circuits and Systems in Video Technology*** *adlı derginin editörler kurulunda yer alan Dr. Onural, video sıkıştırma, üç boyutlu holografik görüntüleme, üç boyutlu hareket ve derinlik bilgisinin kestirimi alanlarında yazdığı makalelerle tanınmaktadır. TÜBİTAK Teşvik Ödülü sahibidir. 1989'dan bu yana* ***The Institute of Electrical and Electronical Engineers*** *(IEEE) bünyesinde önemli görevlerde bulunmuştur. Kurucularından biri olduğu IEEE Türkiye şubesinin ilk başkanıdır. IEEE Avrupa, Orta Doğu ve Afrika bölgesi başkanlığını yürütmüştür. Üç yıl boyunca IEEE yönetim kurulunda yer almıştır. Avrupa Birliği tarafından desteklenen üç boyutlu televizyon (3DTV) projesinin koordinatörlüğünü yapmıştır (2004-2008). 2008'de üç boyutlu video konusuyla ilgili tüm projelerin ortaklaşa oluşturdukları üç boyutlu medya (3D Media Cluster) projeler yığınının eşbaşkanlığına seçilmiştir. Dr. Onural'a IEEE tarafından Fellow unvanı ve Haraden Pratt Ödülü verilmiştir. Dr. Onural evli ve iki çocuk babasıdır.*

kurumsal kaynak planlaması

“Kurumsal kaynak planlaması, iş süreçlerinin daha etkin yönetilebilmesini ve ölçülebilir olmasını sağlar.”

İş yaşantısını FNSS’te kurumsal kaynak planlaması uzmanı olarak sürdüren Cem Erkan (Endüstri Mühendisliği Bölümü 2004), bize ERP çalışmalarına ilişkin bilgiler aktardı.

Çalışma hayatına ne zaman adım attınız?

Endüstri Mühendisliği'ni bitirdikten sonra yine Bilkent'te MBA yaptım. Mühendislik altyapımın yanında pazarlama ve finans perspektiflerim olmasını, şirketlere daha geniş bir açıyla bakabilmeyi istiyordum. MBA sonrası askere gittim. Dördüncü sınıfta Prof. Dr. Selim Aktürk'ten aldığım derste kurumsal kaynak planlamasına (Enterprise Resource Planning-ERP) ilgi duymaya başlamıştım. Kışlada, çok olmasa da vakit buldukça, ERP kitapları okuyarak ilgimi pekiştirdim. Askerlik bitince Pi Makine'de ERP proje yöneticisi olarak işe başladım. Pi'deki ERP geçişi tamamlandıktan sonra FNSS'in kadrosuna katıldım. Başta Türk Silahlı Kuvvetleri olmak üzere dünya ordularına hafif zırhlı araç çözümleri üreten bu şirkette yaklaşık iki yıldır ERP uzmanıyım.

Kurumsal kaynak planlaması hakkında bilgi verebilir misiniz? ERP şirketlerin hangi ihtiyaçları için kullanılıyor?

ERP, şirketin tüm işlevlerini (pazarlama, lojistik, imalat, kalite, planlama, satın alma...) bir veri tabanında toplayan bir sistemdir. Her çalışan, departmanıyla ilgili bilgileri veri tabanından alır, işlerini oraya girer. Böylece bir şeffaflık ve işleyiş standardı sağlanır. Şirketi bilgisayar gibi düşünün, ERP bir bakıma onun işletim sistemidir. Yarın istifa edersem, benden sonra gelecek kişi belli bir iş akışını takip ederek görevi sürdürebilir. İş süreçlerinin daha etkin yönetilebilmesini ve ölçülebilir olmasını sağlar ERP. Örneğin, bir parçaya gerek olduğunda satın almacı ilgili herkese bu ihtiyacı tek bir bilgi girişiyle hemen geçebilir. Böylelikle her adımı belirli parametrelere göre izleyip performans değerlendirmeleri yapılabilir.

Geçen yıl bir projede, parçaların üretim süresi ve maliyetlerini takip etmek istemiştik. Atölyenin içine ERP paketini çalıştıran endüstriyel bilgisayarlar koyduk. Teknisyen arkadaşlar çalıştıkları işleri bu dokunmatik ekranlar yardımıyla raporladılar. Biz buradan aldığımız veriyi işleyerek finans bölümüne, hangi projemiz için kaç saat işçilik harcandığı detayıyla verdik. Kaç saat kaynak, kaç saat montaj, kaç saat talaşlı imalat yapıldı, ne kadar para harcandı, tezgah ve işçilik ne kadar genel üretim gideri oluşturdu... Finansçıların tüm bu bilgilere yaklaşık 5 saniyede erişmelerini sağladık ki bu daha önce 15 gün alırdı. O iki haftayı, bir raporu bilgisayardan çalıştırma süresine indirdik. Performans düzeyimizi ayrıntısıyla gördük. Gelecekteki ihalelerde vereceğimiz teklifleri süre ve bütçe anlamında geliştirdik. İki örnek daha vereyim. Kalite bölümümüz gelen her parça için kayıt tutar. Biz kayıtların hepsini ERP'ye yükledik. Parçaların takip dosyalarını sisteme aktardık. Böylece kalite personelimiz veri girişi için kağıt doldurmayı bıraktı. Artık tüm vakitlerini sadece parça bakmak için kullanıyorlar. İnceledikleri parça sayısı ERP ile yüzde yüz arttı. İnsan kaynakları departmanımız ise ERP ile çalışanların seneler içindeki gelişimlerini saniyeler içinde görüntüleyebilecekleri bir sisteme kavuştu.

ERP'nin kazandırdığı hız, kimi departmanlarda eleman ihtiyacını azaltıyor mu? İnsangücünün yerini teknoloji mi alıyor?

İnsanların işi azalmıyor, aksine aynı zaman diliminde daha fazla iş yapabiliyorlar. Bu da iş yüküne değil, daha verimli bir performansa işaret ediyor. Dolayısıyla işi ERP yapar, eleman kısıtlamasına gidelim diye bir şey söz konusu değil.

Hangi ölçekteki firmalar ERP kullanabilir?

ERP paketleri modüler özelliğe sahip olduğu için büyük holdinglerden KOBİ'lere kadar her firma tarafından kullanılabilir. Firmanızın fonksiyon çeşitliliğine göre kullandığınız modül sayısı değişir. Sadece satış modülünü kullanan da olabilir. Savunma endüstrisinde ERP paketi kullanmayan şirket yok gibi. Biz geçiş aşamamızda planlama, satın alma ve üretim modülleriyle başlamıştık. Daha sonra kalite, bakım, lojistik ve insan kaynakları modüllerini kurduk.

Bize bu geçiş sürecinden bahsedebilir misiniz? ERP görev yaptığınız kuruma ne gibi faydalar sağladı?

Geçişler zordur. Başarısız projeler yüzünden geçişi tamamlayamayan birçok şirket gördük. Çalışan bir şirketin tüm verilerini programın alabileceği şekilde ERP'ye aktarmanız, yapmış olduğunuz işleri, siparişleri, üretim sürecinizi sistemle uyumlu hale getirmeniz gerekir.

Sürecin esas zorluğu, insanların yerleşmiş iş yapış şekillerine yenilikler önermek. Siparişleri bir Excel dosyasında tutmaya alışmışken, o bilgileri ERP'ye girmeye başlamak, yani alışkanlıklardan vazgeçmek kolay değildir. ERP'de şirketin bütün fonksiyonları bir arada çalışır. Böylelikle herkes, işinin bir diğerininkini etkilemeye başladığını görür, faydaları bire bir yaşamaya başlar. Bu farkındalık da uyum dönemini kısaltır.

FNSS, ERP öncesinde 15 yıllık üretim kaynakları planlaması (MRP II) kültürüne sahip olduğu için süreci nispeten rahat geçirdi. Kurulum aşamasında programı üreten şirketin danışmanlarından destek aldık, almaya devam ediyoruz. Kendi ERP paketini yazan şirketler de var; fakat dünya çapındaki ERP paketi üreticileri kadar başarı gösteremeyebilirler.

Savunma endüstrisinde müşterinin isteğine göre çok değişik konfigürasyonlarda parçalar üretilebiliyor. Çeşit arttıkça, parçalar revizyon gördükçe onları takip etmek, yurtdışı lisans koşullarını kontrol etmek zorlaşıyor. Bunları ayrı ayrı izleyebilmek için programın esnekliği çok önemli. Yaygın paketler genelde seri üretime yöneliktir. Biz proje odaklı çalıştığımız için kendi değişikliklerimizi yapabileceğimiz esnek bir program aldık; çünkü sektörde düşük hacimli/çok çeşitli (low volume/high mix) bir üretim sistemi mevcut.

Şirketteki sorumluluklarınız neler?

FNSS'e ERP'ye geçiş aşamasında girmiştim. Bir buçuk senedir programın geliştirmelerini ve denetlemesini yürütüyorum. Kullanıcı eğitimleri veriyorum. Yeni modüllerin kurulmasıyla, raporlamalarla ilgileniyorum. Programları birleştirerek otomasyon uygulamaları deniyorum. Atölye, ambar, kalite ve bakım bölümlerini ve çalışanlarını takip ederek iş yapma şekillerindeki iyileştirmeleri gerçekleştiriyorum. Sürekli gözlem gerektiren bir nevi danışmanlık: kişi daha hızlı ve daha verimli çalışabilmek için hangi verilere, hangi raporlara ulaşmalı, bunlar için programdan nasıl destek almalı... Tabii ki sadece insanların iş yapış şeklini değil, onların çalışma yöntemlerine göre programı da değiştirdiğimiz oluyor. Benim işim bu noktalarda en iyi sentezi yakalayabilmek.

Güncel çalışmalarınızdan bahsedebilir misiniz?

Şu sıralar satın almacıların işlerini kolaylaştırmak için bir çalışma yapıyoruz. Bir satın almacının teklif alıp o tekliften bir sipariş açmaya kadar geçirdiği süreci nasıl hızlandırabiliriz diye incelemelerde bulunduk. Sonunda bir internet sitesi tasarladık. Teklifleri ERP sistemimizde oluşturup sitemizde yayınlıyoruz. Geribildirimleri alıp tekrar sistem içine gömüyoruz. Böylece satın alma ekibi firmalardan gelen teklifleri tek seferde analiz edebiliyor. Mayıs 2011'de ERP paketimizi, yönetici ve mühendis kadrosu Türk olan Suudi Arabistan'daki ortağımıza kuracağız. Oraya gidip personele eğitim vereceğim. İhtiyaçlarını tespit edip programda değişiklikler yapacağım. İş yapışlarını nasıl daha iyi hale getirebileceğime bakacağım.

Çalışanlar ERP'yle ilgili neler düşünüyor?

ERP sayesinde doğru bilgiye anında ulaşırsınız. İnsanlar sadece aynı arayüzü görmüyor, oradan besleniyor. Bu nedenle yaklaşımlar olumlu. Son projelerimizden Seyyar Yüzücü Hücum Köprüsü'nün (SYHK) planlama sorumlusu şöyle demişti: "ERP'ye geçmemiş olsaydık projeyi nasıl yürütebilirdik, bilmiyorum."

ERP'de hangi disiplinlerden gelenler görev alıyor?

Bu alana genelde endüstri mühendisleri yöneliyor. Endüstri mühendisliği ERP için sağlam bir temel verir. Bu nedenle başka disiplinlerden gelenler kendilerini çok iyi yetiştirmeli. Tabii ki üniversitede kazanılan bilgileri uygulama tecrübesiyle güçlendirmek gerek. Ne kadar çok proje tamamlarsanız, ne kadar çok modül görürseniz deneyiminiz ve vizyonunuz o kadar genişler.

Teknoloji ilerledikçe ERP'nin yeni versiyonları çıkacak mı?

Sanmıyorum, çünkü ERP modüler bir yapı. Uygulanabilir her modül paket üzerine eklenerek gidiyor. Son zamanlarda müşteri ilişkileri yönetimi modülü eklendi mesela. O modül işime yarar diyorsanız hemen satın alıp kurabiliyorsunuz.

Askeri bir sektörde görev yapmak nasıl bir duygu?

Bir Türk savunma endüstrisi şirketinin ürettiği özgün tasarımların kendi ordusu dışında başka ülkelerden de talep görmesi bana gurur veriyor. SYHK, Kara Kuvvetleri Komutanlığı envanterine girecek olan, dünyada eşi bulunmayan bir araç. 6x6 ve 8x8 tekerlekli yeni nesil zırhlı muharebe aracımız Pars da öyle. Böyle büyük projelerin içinde olmak beni heyecanlandırıyor.

Üniversite hayatınız nasıldı?

Mimar olan babamın işleri dolayısıyla çocukluğumu Suudi Arabistan ve Malezya'da geçirmiştim. İlkokulla beraber Türkiye'de okumaya başladım. Tercih döneminde birçok üniversite gezmiştim. Bilkent'i öğrencilerine sunduğu olanaklar ve kampüs ortamını

beğendiğim için seçtim. Kuzenim de endüstri mühendisi olduğu için Bilkent Endüstri'de karar kıldım.

Öğrenim hayatımın belki de en unutulmaz tecrübesi, bölümümüzün son sınıftaki Üniversite-Endüstri İşbirliği Programı'dır. Profesyonel bir iş yaşamı hazırlığıydı: bir firma için proje geliştirmek, problemler için çözüm yöntemleri üretmek, işleri yönetime sunmak... Ne zaman, nasıl giyineceğimizi öğrenmek bile bir kazançtı.

Proje kapsamında katıldığımız yarışmada dereceye girmiştik. Hatta şimdiki müdürüm o zaman jürideydi. Düşünün bir öğrencinin daha okurken iş yaşamıyla ne kadar iç içe olduğunu. Bunların değerini bildiğim için FNSS'te üniversite öğrencileriyle yaptığımız uzun süreli staj ve bitirme projesi uygulamalarına farklı bir gözle bakıyorum. Bilkentli arkadaşların gösterdikleri performans beni çok memnun ediyor. Bölümdeyken Yöneylem Araştırmaları Kulübü'nün mezun-öğrenci buluşmalarına katılırdım. İş dünyasından Bilkentliler ile düşüncelerimizi paylaşırdık. Basketbol takımındaydım. Keyifli yıllardı. Dostlarımla ve üniversitemle bağım kopmadı. FNSS'te 6 Bilkentli olmak ayrıca güzel. Kampüse uğramaya devam ediyorum. Şenliklere ve Mezunlar Eve Hoş Geldiniz panayırına geliyorum.

Basketbol oynamaya devam ediyor musunuz?

FNSS'te de bir basketbol takımımız var. Sporu çok seviyorum. Bu aralar fotoğraf çekmeye başladım. Şimdilik denemeler yapıyorum. Sonra bir kursa yazılabilirim. Şirkette fotoğrafçılık dersleri veren, imalat mühendisi bir arkadaşımız var; ona danışarak ilerlemeyi düşünüyorum. Hobilerimizi birbirimize aktarıp beraber uygulayabileceğimiz bir kurum kültüründe çalışmak çok güzel. Bir diğer hobim ise Bilkent İktisat Mezunu eşimle birlikte farklı ülkelere yolculuklar yapmak.

marina
işletmeciliği

“Yatçılar, denizin verdiği özgürlük ile yaşamlarına renk katar.”

Marina yöneticiliği kariyerine Türkiye’den sonra Hırvatistan’da devam eden Artun Ertem (Arkeoloji 1996) ile sektörü hakkında söyleştik.

Güncel görevinizden ve önceki iş tecrübelerinizden söz edebilir misiniz?

Mezuniyet sonrasında profesyonel turist rehberliği, kruvaziyer gemi tur menajerliği ve kısa bir süre tüplü dalış eğitmenliği yaptım. Ardından marinacılık sektörüne yöneldim. Göcek Club Marina'da 4 yıl, Çelebi Marina Antalya'da 2,5 yıl marina yöneticiliğinde bulundum. Aralık 2009'da Doğuş Holding'e transfer oldum. Holdingin D-Marin Marinalar Grubu bünyesinde etkinlik gösteren, Hırvatistan'ın Sibenik kentinde işletmeciliğini üstlendiğimiz Mandalina Marina'nın yöneticisiyim.

Marina teriminin kısa bir tanımını yapabilir misiniz?

Marina, yatların ve yatçıların kötü hava koşullarından korunmak için denizde veya karada konakladığı, gerekli teknik desteği temin edebildikleri, eğlence ve dinlence olanaklarının mevcut olduğu yat limanlarına verilen uluslararası bir isimdir.

Yatçıların marinalardan talepleri ne yöndedir? Yat tipleri talepleri etkiler mi?

Yatçılık bir yaşam biçimidir. Yatçılar, denizcilik ruhunun verdiği özgürlük ve güven duygusu ile yaşamlarına renk katar. Tüm dünya yatçılarının ortak paydası denizdir, denizde olmaktır. Dolayısıyla temel talepleri birbirine yakındır: iyi ve hızlı teknik servis, temiz duş ve tuvalet, uygun fiyatlı ve güzel restoranlar...

Yatçıların beklentileri tercih ettikleri tekne türüne göre ayrıştırılabilir. Örneğin motoryat kullanıcısı ile yelkenli kullanıcılarının beklentileri farklılık gösterebilir. Motoryat müşterisi konforu ve rahatlığı tercih ederken, yelkenli tekne müşterisi daha çok adrenalin, rüzgâr ve hareket beklentisi içerisindedir. Bir de süper lüks ve pahalı mega yatlar var. Bunlar hem motoryat hem yelkenli olarak karşımıza çıkabilir.

Bir yat sahibi marinalarda ne gibi formalitelerle karşılaşır?

Formaliteler genelde ülkelere giriş-çıkış esnasında karşılaşılan bir konu. Her ülke yatı ve yatçıyı kayıt altına alarak takip etmeyi tercih eder. Bunun güvenlik ve istatistik açısından önem taşıdığını söyleyebiliriz. Uygulamalar benzerlik gösterse de ülkelere göre bazı küçük farklılıklar gözlenebilir. Farklar genelde gümrük mevzuatlarındadır. Tüm yatçılar gidecekleri yerlerin formalitelerini önceden öğrenerek tedbir almalıdır.

Türkiye'de marinacılık yatırımları ne zaman başladı?

Ülkemizdeki ilk marinacılık faaliyetleri 1970'li yılların sonlarına doğru devlet

tarafından işletilen Turban (Turizm Bankası) adı altında başlamıştır. Özel sektör girişimcileri ise 1980'lerin ikinci yarısında marina işletmeciliğine adım attılar. Tarihsel gelişiminden de görüleceği üzere marinacılık sektörü Türkiye'de yeni sayılabilir. Yatırımlar son 7-8 yılda hız kazanmış olmasına rağmen marinalarımızın çoğu bugün dünyadaki örnekleriyle yarışabilecek ve onlara üstünlük kurabilecek özelliktedir.

Ülkemizde kaç marina var? Kapasite, talebi ne oranda karşılayabiliyor?

Türkiye'de T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndan işletme belgeli 30 civarında marina mevcut. Toplam yat bağlama kapasitesi 14.000 kadar. Fransa'nın güney sahillerinde rakamın 400.000'lerde olduğu dikkate alındığında kapasitemizin durumu anlaşılacaktır; fakat var olan marinalarımızın kalitesi, az önce dediğim gibi, dünya ölçeğindedir. Doğuş Holding, Koç Holding, Doğan Holding, Çelebi Holding ve diğer bazı özel teşebbüsler belli başlı sektör oyuncularıdır. Başta Karadeniz kıyılarımız olmak üzere daha fazla sayıda marina işletmesine ihtiyaç var. Öncelikli hedef kapasitenin 50.000'e çıkartılması olmalı.

Bölgedeki en büyük marinacılık rakibimiz olarak hangi ülke göze çarpıyor?

Yakın komşumuz Yunanistan, coğrafi konumu ve deniz turizmi açısından ülkemizin rakibi sayılabilir. Hırvatistan da bu anlamda rakip kabul edilebilir. Ancak günümüzün iktisadi koşullarında rekabetten ziyade işbirliğinin ön planda tutulması daha mantıklı.

Türkiye'nin marinacılık geleceğini nasıl görüyorsunuz?

Ülkeme yurtdışından bakmak, bazı gerçekleri çok daha net görebilmeme olanak tanıyor. Ulaştırma sektörümüz çok ilerledi. Hava, kara ve deniz taşımacılığının paralel gelişimleri devam eder ise önümüzdeki 5 yıl içinde çok aşama kaydedileceğine inancım tam. Yine de altını bir kez daha çizmek isterim ki yakın gelecekte Karadeniz sahillerimize marinalar inşa edip işletmeye başlamazsak Ruslar ve Karadeniz'e kıyısı olan ülkeler pazarı ele geçirebilir.

Dünyanın marinacılık liderleri kimler?

ABD, İngiltere, Fransa, İtalya ve İspanya'yı sayabiliriz. Denizcilik bu ülkelerde bir hayat anlayışı ve kültürlerinin önemli bir parçası.

Kariyerinizi yurtdışına taşıma kararınızın altyapısında neler yatıyor?

Açıkçası benim için sürprizdi. Bir pazar günü, çok değer verdiğim deneyimli meslektaşım, D-Marin Marinalar Koordinatörü Ali Erkan Bezirgan'dan bir telefon aldım. Hırvatistan'da yaptıkları

yatırıma Türkiye'den bir yönetici aradıklarını iletti, Doğuş Grubu'nda görev üstlenmeyi düşünüp düşünmediğimi sordu. Açıkçası oğlumun ilkokul çağına gelmiş olması ve Hırvatistan hakkında pek bilgi sahibi olmamam sebebiyle ilk başta pek sıcak yaklaşmadım. Düşünmek için süre istedim. Biraz daha derinlemesine bakınca bu fırsatın kariyer gelişimimde ve çocuğumun yabancı dilde eğitiminde büyük katkı sağlayabileceğine inanarak teklifi kabul ettim. Kararımda Ali Bey'e duyduğum güven ve Doğuş Grubu'nun profesyonel yapısının payı büyüktür.

Mandalina Marina'nın kapasitesi nedir?

Tekne kapasitemiz denizde 350, karada 50'dir. Şimdi büyüme dönemindeyiz. Marinada 80 mega yatlık ek yer için 20 milyon avroluk bir yatırımımız var. İlave rıhtım, iskele ve altyapı çalışmalarını sürdürüyoruz.

Marinada bir gününüz nasıl geçiyor?

Hem sahada hem masa başında olurum. Marinayı günde en az üç kez dolaşırım. Düzenlemeleri ve kontrolleri gerçekleştirir, olası riskleri öngörüp tedbir alırım. Bir yat girişi olacak diyelim. Hava koşulları kötü, rüzgâr çok sert. Yatın manevrası tehlike arz edebileceği için çalışanlara gerekli uyarıları yaparım, mesela ikinci botunuz mutlaka hazır olsun derim, süreci denetim altına alırım. Ofiste ise yazışmaları ve bağlantıları takip eder, yeni projeler için fikir üretmeye çalışırım.

Hırvatistan'a uyum süreciniz nasıl geçiyor?

Sibenik güzel bir kıyı kenti. Hırvatlar sıcakkanlı ve yardımsever bir halk. Uyum sürecim aileminkiyle doğru orantılı geçiyor. Gelir gelmez oğlumuzu bir anaokuluna yazdırdık. Şaşırtıcı bir hızla Hırvatça öğrendi ve ilkokula başlayabilecek düzeyde konuşmaya başladı. Eşim de burada bulunmaktan memnun olduğunu her fırsatta ifade ediyor. Ben de işime yoğunlaşabiliyor, huzurla çalışabiliyorum. Gündelik ihtiyaçlarımı karşılayabilecek kadar Hırvatça öğrenmeyi sürdürüyorum.

İşten kalan zamanlarınızı nasıl değerlendiriyorsunuz?

Marina yöneticiliği 7 gün 24 saat hazır olmayı gerektiren bir meslek. Her an müdahale gerektiren bir durum ortaya çıkabilir. Yani pek boş vaktim yok. Geriye kalan zamanlarda çocuğumla ilgilenmek, ona arkadaşlık etmek en büyük zevkim.

Türkiye'den en çok neleri özlediniz?

Yurtdışında olduğunuzda en çok iki şeyi özlüyorsunuz: birincisi aileniz ve arkadaşlarınız, ikincisi Türk mutfağı. Neyse ki iş seyahatlerim sebebiyle özlem giderebiliyorum.

Bilkent Üniversitesi kariyer planlarınızı nasıl etkiledi?

Bilkent ve bölümüm beni araştırmacılığa yönlendirdi, referans kaynaklarını doğru ve etkin kullanarak çalışma yapabilme becerisini kazandırdı, İngilizce dil bilgimi hızla geliştirdi. Dönemin bölüm başkanı Doç. Dr. İlknur Özgen'e, onun bize verdiği emeklere ayrıca bir paragraf açmak, bu vesileyle kendisine bir kez daha teşekkürlerimi iletmek isterim. Kendisi öğrencilerine hep doğru yolu göstermek için çaba sarf etmiştir. Bizlere hem bir hoca, hem bir meslektaş, hem de bir arkadaş gibi davranarak arkeolojinin inceliklerini aşılamaya çalışmıştır.

İkinci sınıftayken o dönem Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi'nin müdürlüğünü yürüten Oğuz Alpözen'in kampüsümüzdeki seminerine gitmiştim. Seminerin ardından Bodrum Müzesi'nde staj yapmayı kafama koydum. Bodrum Kaymakamlığı'nın verdiği olumlu yanıtla 1994 yazında müzede çalışmaya başladım. Deniz arkeolojisi ve tüplü dalışla tanışmam o günlere rastlar. Hayatımın dönüm noktası diyebiliriz. Zamanla geniş bir çevre edindim, farklı bakış açıları geliştirdim. Müzeden 4 arkeolog arkadaşımla birlikte profesyonel turist rehberliği sınavlarına katılmaya karar verdik ve kokartlı rehber olmaya hak kazandık. 8 yıllık rehberlik sürecinde yurtiçi ve yurtdışındaki çevrem iyice genişledi, yabancı dilim daha da ilerledi. Sonrasını biliyorsunuz.

Sadece eğitim altyapınız değil, girişkenliğiniz de çalışmalarınıza yön vermiş.

İnsanoğlu kendi şansını kendisi yaratır. Girişkenseniz önünüze birçok fırsat çıkar. Fırsatları cesaretle değerlendirmek, amatör ruhu kaybetmeksizin özveriyle çalışmak gerekiyor. Bilgi, kararlılık ve cesaret bir araya geldiğinde başarıya giden yol hep açık.

“Küçük otellerin sırrı misafirlerle bire bir ilgilenmektir.”

Esin Öçal (İşletme 2001) yurtdışı ve Türkiye tecrübelerinden sonra Antalya’ya yerleşti, Çıralı’da bir küçük otel işletmeye başladı.

Üniversite sonrasında neler yaptınız?

Yurtdışında bir petrol şirketinde çalıştıktan sonra aynı sektöre İstanbul'da devam ettim. Birkaç yıl böyle geçti. Eşim Sinan'la çıktığımız bir tatilde Çıralı'ya uğramıştık. Şehir hayatından uzaklaşıp bir köye yerleşme düşüncemiz hep vardı. Biz bunu orta yaş planı olarak hazırlamıştık; ama Çıralı'yı görünce fikrimiz değişti. Çantamızı topladık, şimdi işletiyor olduğumuz oteli aldık, adını Villa Monte koyduk. 6 yıldır buradayız. Küçük oteller sınıfına giren, 7 odalı, bizim dışımızda 3 personele sahip bir işletmeyiz.

Küçük otellerin özellikleri nelerdir?

Genelde kalabalıktan uzaktırlar. Standartları ortalamanın altına düşmez. Oda sayıları çok değildir. Öznel eklemelerle tatlandırılırlar. Örneğin, biz küçük çay setleri koyduk odalara: siyah, meyveli, bitkisel... Kahvaltı saatimiz yok, öğleden sonraya kadar servise devam ederiz. Küçük otellerin esas sırrı herhalde bire bir ilgilenebilmektir misafirlerle. Bizim en fazla 15-20 arası konuğumuz olur. İhtiyaçlarına göre hizmet vermeye çalışırız. Hepsinin isimlerini, çocuklarının yaşlarını, sevdikleri yemekleri, hatta alerjilerini bile biliriz. Tecrübeyle oturan bir şey bu. Uzaktan bakarken bile hissetmeye başlıyorsunuz kimin ne isteyeceğini.

Değindiğiniz özellikler butik bir anlayış da yaratır mı?

Sadece küçük oteller ziyaretçilere yoğun ilgi gösterir diye bir çizgi çekemeyiz. Bunu büyük oteller de yapacaktır. Zaten herkes, her şeye butik demeye başladı. Rengarenk bahçeli bir pansiyon da kendine butik diyor, eski bir yalıyı milyon dolarlık yatırım sonrası otele dönüştüren de. Bana kalırsa otelin kültürel dokusu da bir butik özellik. Mesela bizim bir kütüphanemiz var. Kitaplarımız Türkçe, İngilizce, Almanca, İtalyanca ve Rusça. Kitaplar bireysel bir ilgi alanı yanında sosyal bir açı da getiriyor. Geçenlerde Tom Robbins seven misafirlerimiz kütüphane sayesinde birbirleriyle tanıştılar, yazarın yapıtlarını tartışarak keyifli anlar geçirdiler ve fark yaratan bir hatıraya sahip oldular.

Fark yaratan etkenlerden biri de otellerin bulundukları coğrafyalar değil mi?

Evet, biz bu konuda çok şanslıyız. Çıralı müthiş bir yer, özel bir coğrafya. Antalya il sınırları içinde, Kemer'e 35 km mesafedeki Ulupınar köyüne bağlı bir mahalle. Kışın 300, yazın 2.500 nüfuslu, kırsal nitelikli bir kıyı yerleşimi. Beydağları (Olimpos) Milli Parkı içinde yer alıyor. Küçük ölçekli turizm ve tarım ön planda. Bitki örtüsü, hayvan türleri, jeolojik oluşumlar ve arkeolojik kalıntılar bakımından bayağı zengin. Çıralı'nın güneyde Olimpos harabeleri ile birleştiği alan 1. ve 2. derece arkeolojik sit, kıyı bölgesi ve kumsal 1. derece doğal sit, iç taraflar ise 3. derece doğal sit alanları olarak koruma statüsünde. Kumsal 3 kilometre uzunluğunda ve iribaş deniz kaplumbağalarının (caretta caretta) üreme bölgesi. Yakın geçmişteki çalışmalarda yaklaşık 80 caretta caretta yuvası tespit edildi. İl Çevre ve Orman Müdürlüğü ve WWF Türkiye - Doğal Hayatı Koruma Vakfı işbirliğiyle kumsalın tamamı kontrol ediliyor, yuvalara tel kafesler yerleştiriliyor. Ulupınar Çevre Koruma, Geliştirme ve İşletme Kooperatifi de halkı bilinçlendirme etkinliklerine katkı sağlıyor. Gece kumsalı ziyaret edecek kişiler, yuvalara ve üreme alanlarına zarar vermemeleri için bilgilendiriliyor.

Söz açılmışken, Olimpos sanki Çıralı'ya oranla daha çok tanınıyor. Ziyaretçilerin tercihlerine nasıl yansıyor bu durum?

Olimpos genelde genç nüfusça tercih edilir. Özellikle yaz aylarında çok hareketlidir, eğlence hayatı öndedir. Olimpos antik kentinin içinden geçen derenin denize ulaştığı yer, sahili Olimpos ve Çıralı olarak ikiye ayırır. Çıralı kumsalından yarım saatte yürürsünüz Olimpos'a. Bizim konuklarımız oraları geziyor, Olimpos'a gelenler Çıralı'ya uğruyor. Birbirine katkısı var iki bölgenin de.

Demek ki yakın çevreler de turizmi ve turistleri etkiliyor.

Tabii ki. Koruma statüsü sayesinde şehrin bazı kesimlerindeki turizm kalabalığı ve yaygın yapılaşmadan uzak bir çevreye sahibiz. Ulupınar deresi, Fethiye'den Antalya'ya uzanan tarihi Likya yolu, ateş çıkan kayalarla dolu Yanartaş, Olimpos antik kenti, sedir ormanları...

Çıralı'yı genelde kimler tercih ediyor?

Çıralı genelde aileler tarafından tercih edilir. Mayıs-haziran İngiliz, temmuz-ağustos Türk, eylül-ekim Alman ağırlıklıdır. Ruslar da yavaş yavaş burayı keşfetmeye başladı. Yine de milletler konusunda kesin konuşmamak lazım. Bir gün Hindistan'dan, bir gün Slovenya'dan talep gelebiliyor. Düşük sezonlarda ise acente bağlantıları avantaj sağlıyor.

Genelde tatiller sıcak aylara denk getirilmeye çalışılır. Siz bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Biraz tercihe bağlı. Bu yörede tipik Akdeniz iklimi var. Kışın sıcaklık sıfırın altına düşmez. İlkbahar uzundur. Onu çok sıcak bir yaz izler. Sonbahar ise ılımandır ve deniz suyu halen sıcaktır. Kalabalık, havalar serinledikçe azalır ya da yağışlar arttıkça; ama yağmurda gezmek, kitap okumak da kimileri için bir tatil seçeneğidir.

Küçük otellerin sayısı her geçen gün artıyor. Bu rekabette müşteriler hangi ölçütlerle seçim yapıyor?

Haklısınız, küçük otellerin bilinirliği arttı. Ufacık Çıralı'da bile 100'den fazla otel ve pansiyon var. Yabancı misafirler Türkiye'yi çok detaylı araştırdıkları için internette onların gezebileceği sitelerde olabilmek, önlerine çıkabilmek çok önemli. Çok planlılar, aylar öncesinden rezervasyon talebinde bulunuyorlar. Biz de ona göre planımızı yapıyoruz. Her saniyeden keyif almayı amaçlıyorlar. Memnun kalıp bizleri yaşadıkları ülkelere davet edenler bile var. Zamanla müdavimlerimiz oluştu. İlişkiler üzerine seneleri katınca daha da güzelleşiyor. Bunu Türk misafirlerimizle de yaşıyoruz. Onlar bize daha kolay ulaşabiliyorlar; kendi ülkemizde olduğumuz için neyin, kimin nerede olduğunu biraz daha rahat tahmin edebiliyorlar.

Mimari tasarımın rekabetteki yeri nedir?

İnsanlar rahat hissedecekleri, rahat yaşayacakları yapılar görmek istiyor. Biz de bu nedenle otele sıcak bir görünüm vermek istedik. Taş kaplama kullandık ki beton içine gömülmeyelim, manzaramızdaki kayalıklarla uyumlu olalım. Bahçeye, çiçeklere, bitkilere özen gösterdik. Portakal ağaçları diktik. Kitap okumak, dinlenmek, uzanmak isteyenler için çardaklar yaptık. Bina içine de taş seçtik. Böylece yazın serin oluyor. Olabildiğince ahşap istedik, yeşil istedik, tabiatla bütünleştik.

Yemekler bu atmosferin neresinde?

Konuklarımızı evlerindeymişçesine ağırlamaya önem veriyoruz. Zaman zaman menüleri konuşuyor, fikirlerini alıyoruz. Genelde yerel lezzetlere yöneliyoruz. Dün levrek ızgaramız vardı, bugün ise mangalda tavuk kelebek hazırlıyoruz. Türk yemeklerine, bize özel baharatlara, dalından kopmuş sebze-meyvelere bayılıyorlar. Kahvaltılarımızda mutlaka meyvemiz olur. Akdeniz'in vazgeçilmezi narenciyeden biz de vazgeçemiyoruz. Portakallarımız çok lezzetlidir, limonlar da öyle. Portakalları mart başına kadar toplamayın, öyle yumuşar ve tatlanırlar ki sanki içersiniz yerken. Nar zaten yörede en sevilen meyve, tanesiyle olsun, suyuyla olsun. Reçelleri kendimiz yapıyoruz. Balı amcam üretiyor. Kasabımız 100 km uzaktır, ama değer. Balığımız taptaze ayağımıza gelir. Peynircimiz çok güzel çeşitler getirir. Ev yapımı yiyecekleri, bahçe ürünlerini tercih ediyoruz.

Her ihtiyacınız için o kadar mesafe katetmek zor olmuyor mu?

Burada banka yok, bankamatik yok, postane yok, eczane yok. Gazete sabah erkenden kapınıza bırakılmaz. Az önce bir su borusu sorunu oldu, tesisatçı 40 kilometreden gelecek. Kısaca günlük hayatın değişkenlerine yakın değiliz. Belki de bu doğallık, korunmuşluk çekiyor insanları. Plaj muhteşem. Yüzerken ardınızda ağaçlar... Oteller kumsala yakın değil, caretta caretta'lar farklı ışık kaynaklarıyla yollarını şaşırmasın diye. Yürüyerek veya bisiklet kiralayıp etrafı kolayca gezebilirsiniz. İster uzun, ister kısa trekking parkurları seçer, tabiatla baş başa kalırsınız. Küçük teknelerle tura, teleferikle Tahtalı Dağı'na çıkabilirsiniz. Ya da her şeyi bırakıp tabiatın içinde kitabınızı okur, yemeğinizi yersiniz.

Akşamları sakindir, gece hayatı neredeyse yoktur. İçinizdeki huzur, katettiğiniz her mesafeye değer.

Küresel ekonomik kriz sektörünüzü nasıl etkiledi?

İnsanların harcama alışkanlıkları değişti. Özellikle yabancılar alkol tüketimlerini azalttılar. Türkiye'de alkollü içkilerin çok pahalı olduğunu söylüyorlar.

İşinizde Bilkentliler ile karşılaşıyor musunuz?

Bilkent günlerim güzeldi. Mezun olduktan sonra farklı sektörlere dağıldık ki işletme okumanın bir avantajı da budur sanırım. Bilkentliler ile bağım sürüyor. Bizi ziyaret eden mezunlar, hocalar oldu. HIP & Butik Oteller Rehberi'nin yazarlarından İzim Bozada (Ağırlama Hizmetleri 1998) ile güzel bir dayanışmamız var. Kendimizi teknolojik olsun, basılı olsun, belirli kaynaklarda göstermemiz avantaj. İzim'in internet sitesi ve her yıl yenilediği rehberleri, kitapları tanıtım için verimli mecralar. Onun aracılığıyla dünya üzerinde 650.000 acentenin üye olduğu GlobRes sistemine de girilebiliyor. Bundan irili ufaklı birçok işletme faydalanabiliyor.

Sizin sektörünüzü hedefleyen mezunlara neler tavsiye edersiniz?

İlk birkaç yıl zordur. Sistemi oturtmak, ikramları ayarlamak, çalışanlardan verim almak... Giderler yüksek kalır, gelirler düşer; fakat rayına oturunca çok keyiflidir. İşin mutlaka başında olmalısınız. İnsanlar sanıyor ki uzak bir yere yerleştik, bir mekan açtık, 365 gün tatil yapıyoruz. Oysa 24 saat aklımız burada. Eşimle vardiyalı çalışıyoruz. Kahvaltıyı ben veriyorsam, akşam yemeğini o veriyor. Yeri gelir yemek yapar, servise yardım ederiz. Cumartesimiz, pazarımız olmaz. Hafta sonu tatillerimizi özlüyoruz.

Sizin tatil seçimlerinizi neler yönlendiriyor?

Her yıl bir ülke seçiyoruz. Seçtiğimiz ülkenin sadece popüler rotalarını değil, ulaşabildiğimiz her yerini gezmeye çalışıyoruz. Hindistan, İspanya, İtalya, Tayland derken şimdi Vietnam ve Çin var aklımızda. Gittiğimiz yerlerde küçük otelleri tercih ederiz. Güzel şeyler bulursak otele aktarıyoruz, mesela başlarda sözünü ettiğim o çay setleri. Yorgun argın odaya gelip akşam yemeğine hazırlanırken ne büyük keyifmiş o çayları içmek dedik ve kendimize transfer ettik. Televizyon vaktin çoğunu yiyor. O yüzden gittiğimiz yerlerde televizyonsuz oda alırız. Villa Monte'ye de televizyon koymadık zaten. Sessizlikten, doğayla iç içe olmaktan hoşlanıyoruz.

Türkiye'de nereleri gezmeyi seviyorsunuz?

Çıralı'ya benzeyen yerleri sevdiğimizi fark ettik, mesela Datça'nın Ovabükü. ***The Guardian****'ın Türkiye'deki en iyi 10 plaj listesinde Çıralı ile birlikte girmiş. Deniziyle, kumsalıyla, yeşiliyle, mimarisiyle, küçük restoran ve pansiyonlarıyla bize çok benziyor. Zaten o coğrafya bize yakın gelir, Selimiye, Bozburun, Gökova, Bördübet... Yine de aklımda hep Doğu ve Güneydoğu Anadolu var. Van'ı, Mardin'i görmek istiyorum. Eşimle en güncel tatil planımız, otelimizin kapalı olacağı kış döneminde Antakya üzerinden Suriye'ye gitmek.*

bilkent'ten sonra...

Serhan Öztemiz

Kimya 1997

Kimya Bölümü 1997 mezunlarından Serhan Öztemiz, kariyerine ABD'de devam ediyor.

Serhan Öztemiz, ThreeBond International, Inc.'de araştırma-geliştirme müdürü. Şirketini, sorumluluk alanlarını ve Bilkent'i şu çerçevede birleştiriyor: "ThreeBond, endüstriyel yapıştırıcılar konusunda otomotiv ve elektronik sektörlerine hizmet veriyor. Müşterilerin talepleri doğrultusunda yeni ürünler geliştirilmesi, teknik servis hizmetlerinin yürütülmesi, satış elemanlarının eğitimi gibi konulardan sorumluyum. Madeni yağ bulunan ve sızdırmazlık gerektiren motor bloğu, yağ karteri, vites kutusu gibi araba parçalarında kullanılmak üzere silikon yapıştırıcılar geliştiriyoruz. Teknolojinin ilerlemesiyle daha uzun ömürlü yağlar kullanılıyor. Ürettiğimiz silikonların, katkı maddesi oranı fazla olan bu yeni yağlara daha dayanıklı olması gerekir. Elektronik dünyası da çok hareketli. LCD televizyonlarda, cep telefonlarında, bilgisayarların sabit disklerinde, anakartlarda ve yakıt pillerinde kullanılacak düşük halojenli ve yanmaz yapıştırıcılar yaptık. Bilkent'te aldığım temel kimya eğitimi ve araştırma ruhu bugünkü konumumun en büyük mimarıdır. Üniversitedeki projelerde inisiyatif almaya yönlendirilmemizin ve küçük sınıflarda öğretimin etkisi inkar edilemez."

Öztemiz, yüksek lisansını Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde kimya, doktorasını ise Cincinnati Üniversitesi'nde malzeme bilimi ve mühendisliği programlarında tamamlamış. Bilkent'teki ilk yılında Fen Fakültesi'nden Öğrenci Konseyi temsilcisi seçilen Öztemiz, Mizah Kulübü'nün kurulmasında pay sahibi olmuş ve Cincinnati'de de benzer görevler almış. Cincinnati Türk-Amerikan ve Radiation Technology (yeni pazarlar alt komitesi) derneklerinin yönetim kurullarında. American Chemical Society, Society of Plastics Engineers ve Society of Automotive Engineers derneklerine üye olan Öztemiz'in kişisel ilgi alanları futbol, golf, tenis ve sinema.

İrem Öztürk

Güzel Sanatlar 2009

Güzel Sanatlar Bölümü'nden 2009'da diploma alan İrem Öztürk, çalışma hayatına Ankara'da başladı.

İrem Öztürk, Tepe Home'un genel müdürlüğünde görsel tasarım uzmanı olarak çalışıyor. Bulunduğu departman, aksesuar ürün yönetimi. Mağazaların görsel düzenlemeleri ile ilgili tasarım ve uygulamalar gerçekleştiriyor, vitrin ve reyonların görsel sunumlarını düzenliyor, sektördeki eğilimleri takip ederek belirli dönemler ve özel günler için düzenlemeler yapıyor.

Öztürk, kariyerine açılan yolu şöyle özetliyor: "Üniversitede renklerle uğraşmak, çizim yapmak benim için her şeyden önemliydi. Özellikle 3. sınıfta aldığım dersler kariyerimde belirleyici oldu. Yaz stajımı da şu an çalıştığım departmanda yapmıştım. Şimdi bu alanda yapılan eğitimlere ve konferanslara katılarak, perakende sektöründeki gelişmeleri yakından takip ederek kendimi geliştiriyorum. Tamamladığım her iş benim için yeni bir tecrübe. Öğrenim hayatım boyunca edindiğim bilgiler, mesleğimde daha hızlı ve pratik çözümler yaratmama yardımcı oluyor. Üniversitede yapmış olduğum sunum ve araştırma ödevlerinin bana kattığı özgüveni de göz ardı edemem. Derslerden kalan zamanlarımda rehber öğrenci olarak görev aldım, kampüste ve çevremdeki toplumsal projelere katıldım. Bir yıl öğrenci temsilcilği yaptım. Farklı alanlardaki deneyimlerim bana iletişim becerisi olarak geri döndü."

Öztürk, sosyal dayanışma pratiğini çocukları sanata yakınlaştırmayı amaçlayan Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı Düşler Atölyesi'nde sürdürüyor. İşten kalan zamanlarını arkadaşlarına, sanat çalışmalarına ve sergilere ayırıyor. ■

Bankacılık ve Finans Bölümü'nü 2004'te bitiren Pertev Mert Tunçelli, Samsung'da görev yapıyor.

Kariyerine satın alma alanında Metro Cash & Carry'de başlayan Tunçelli, Electronic Partner'a kategori müdürü unvanıyla transfer olmuş. Elektronik perakendecilik deneyimine Darty'de devam etmiş, sonrasında Samsung Electronics Türkiye'ye TV/AV ürünlerine satış müdürü olarak geçmiş. Sorumluluk çerçevesini sektördeki müşterileri için ürün temini, kampanyalar düzenleme ve şirket hedefleri doğrultusunda satış gerçekleştirmek biçiminde açıklıyor. Çokuluslu bir şirkette yer alma amacına Samsung ile ulaştığını, gelecekteki hedefinin ise uluslararası düzeyde başarılı bir yönetici konumuna yükselmek olduğunu vurguluyor.

Tunçelli, son paragrafını Bilkent için açıyor: "Üniversitemin bana kazandırdığı en önemli özellikler analitik düşünebilme ve farklı kültürlerden bireylerle ortak projelerde görev alma yetileridir. Derslerde verilen proje ve ödevlerin benzerlerini iş hayatımda da tecrübe ediyor, bir bakıma maça 1-0 önde başlıyorum. Bilkent, her şeyden önce kişinin toplum içinde saygın bir yer edinmesini ve özel hissetmesini sağlayan bir ortam. Bunu iş ve sosyal hayatımda açıkça gördüm. Bir dönem Kariyer Merkezi'nde çalışmış, Amerikan futbolu takımımız Bilkent Judges'da bir yıl spor yapmıştım. Takım arkadaşlarımla hâlen görüşüyorum. BİLMED'in toplantılarını da elimden geldiğince takip ediyorum." ■

Pertev Mert Tunçelli

Bankacılık ve Finans 2004

Aytekin Ağır

Uluslararası İlişkiler 1997

Uluslararası İlişkiler Bölümü 1997 mezunlarından Aytekin Ağır, Avrupa Birliği (AB) İş Geliştirme Merkezi'nin kadrosunda.

İlk iş tecrübesini Başbakanlık'ta yaşayan Aytekin Ağır, üç yıllık kamu hizmeti sonrasında Naturel Gıda, Çilek Mobilya ve GASPAŞ'ın kadrolarında dış ticarete yönelik görevler almış. 2005 yılından bu yana Avrupa Birliği ve Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'nın çeşitli projelerinde danışman ve eğitmen olarak çalışıyor. İngiltere merkezli Institute of Leadership and Management'dan akreditasyon sahibi. Şu an Adana'da, AB İş Geliştirme Merkezi'nde iş geliştirme müdürü. KOBİ'lerle ilgili projelerde girişimcilik, fizibilite, iş planı, pazar araştırması, örgütsel-yönetsel planlama, üretim planlama, mali planlama, insan kaynakları yönetimi ve dış ticaret konularında bilgilendirme ve danışmanlık hizmetlerinde bulunuyor. AB hibe programlarının yürütülmesi ve projelendirilmesinde geniş bir tecrübe edindiği kanısında. KOBİ'lerin rekabet güçlerinin artırılmasına yönelik organik tarım, tekstil ve tarım makineleri kümelenme çalışmalarına da iştirak etmiş. Eğitim verdiği alanlar ise girişimcilik, satış-pazarlama yönetimi, ihracat pazar araştırmaları, müşteri ilişkileri yönetimi, etkin iletişim ve müzakere.

Ağır, sözlerini üniversite günleriyle bitiriyor: "Kendime güvenen, araştırmacı, girişimci ve dinamik bir birey olmamda Bilkent'in büyük payı var. 1996'da İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi'nde öğrenci yönetim kurulu başkanı seçildim. Çeşitli kulüplerin faaliyetlerinde yer aldım. Düşüncelerimi rahatlıkla ifade edebilecek özgür bir ortamda yetiştiğim için gurur duyuyorum."

Sırma Oya Tekvar, Mütercim-Tercümanlık Bölümü'nü 2000'de bitirdi. İş yaşantısını başkent Ankara'da sürdürüyor.

Sırma Oya Tekvar, halkla ilişkiler uzmanı olarak görev yaptığı Netvizyon MediaPark'ta proje direktörlüğü, eğitim içerikleri geliştirme, halkla ilişkiler, organizasyon, satış ve pazarlamayla ilgileniyor. Lisans diplomasından sonra İngilizce okutmanlığıyla kariyerine başlayan Tekvar, 2005'ten bu yana halkla ilişkiler ve organizasyon üzerinde yoğunlaşmış. Yüksek lisans derecesini aldığı Ankara Üniversitesi Halkla İlişkiler ve Tanıtım Anabilim Dalı'nda doktora tezini yazıyor.

Tekvar, Bilkent'i ve hayatını şu paydalarda bir araya getiriyor: "Konumum gereği iletişim açısından değerlendirmem gereken yabancı kaynakları bir mütercim-tercüman gözüyle de ele alıp çevirilerini yapabiliyorum. Bilkent'te dansa da başlamıştım. Kendimi geliştirip bir süre dans eğitimenliği yaptım ve geniş bir sosyal çevreye katıldım. Ayrıca BİLMED üyesiyim."

Hayvan Hakları Federasyonu Ankara temsilcisi ve Barınak Gönüllüleri Derneği üyesi olan Tekvar, akademik ve profesyonel çerçevedeki halkla ilişkiler, kadın çalışmaları, yeni medya gibi ilgi alanlarını sivil toplum kuruluşlarındaki faaliyetleriyle eşgüdümlü yürütüyor. Bu şekilde yeniliklere açık, esnek ve yaratıcı iş modellerine imza atmayı hedefliyor. Tekvar, müzik ve güzel sanatlara da ilgi duyuyor.

Sırma Oya Tekvar

Mütercim-Tercümanlık 2000

Elektrik ve Elektronik Mühendisliği Bölümü 2006 mezunu Alper Kıvrak, Brüksel'de yaşıyor.

Alper Kıvrak, 2008'de RWTH Aachen Üniversitesi'nin telekomünikasyon mühendisliği yüksek lisans programını bitirmiş. Aynı yıl Almanya'dan Belçika'ya geçip Hewlett-Packard'da çalışmaya başlamış. Sonrasını kendisi anlatıyor: "Procter&Gamble'ın (P&G) bilgi teknolojileri bölümünü HP olarak biz devraldık. P&G'nin SAP tabanlı küresel ürün veritabanı uygulamasında ürün müdürüyüm. Dünyanın birçok yerindeki müşterilere hitap eden bu uygulama için Filipinler'deki teknik ekibimle müşteri gereksinimleri doğrultusunda araştırma ve geliştirmeler gerçekleştiriyoruz. Yurtdışında yöneticilik yapmak, kariyer amaçlarımdan biriydi. Bir sonraki hedefe HP'nin ABD'deki merkezinde görev almayı koydum. Sonra ülkeme döneceğim."

Lisansüstü çalışmalarını Vrjie Universiteit Brussel'de sürdüren Kıvrak, sözlerine Bilkent ile devam ediyor: "Bilkentliler olarak çok yönlü eğitim geçmişimiz, özgüvenimiz ve geniş bakış açımız sayesinde sektörel ve akademik alanlarda rahatlıkla yer buluyoruz. Bilkent ailesi dünyanın dört bir yanında buluşabiliyor. Arkadaşlarımın başarılarıyla gurur duyuyorum."

Kıvrak, kampüsteyken toplumsal duyarlılık projelerine katılmış. Şimdi Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı üyesi. Seyahat etmeye, futbol oynamaya ve izlemeye meraklı. Model uçak ve helikopterler yapıyor. Havacılığa olan ilgisini gelecekte amatör pilot lisansı alarak taçlandırmak istiyor.

Alper Kıvrak

Elektrik ve Elektronik Mühendisliği 2006

Tülay Uyar

Müzik 2001

Tülay Uyar (Müzik 2001, şan-opera) notalarla nefes alıyor, açtığı sanat okullarında öğrenciler yetiştiriyor.

Bilkent sonrasında Viyana Müzik ve Gösteri Sanatları Üniversitesi Opera Bölümü'nde sertifika eğitimini tamamlayan Tülay Uyar, 2003'te MSGSÜ Devlet Konservatuvarı Sahne Sanatları Bölümü Opera Anasanat Dalı'ndan yüksek lisans diploması almış. 2003 - 2008 yılları arasında İstanbul Devlet Opera ve Balesi'nde solistlik ve bir yıl boyunca halkla ilişkilerden sorumlu müdür yardımcılığı yapmış. İstanbul'da çocuklara ve yetişkinlere müzik, dans ve tiyatro eğitimi veren iki sanat okulu var. Bilkent yıllarından bu yana 35 ülkede konserler vermiş. Bambi, Cinderella, Pocahontas, Uyuyan Güzel gibi çizgi film karakterleri onun Türkçe seslendirmeleriyle hayat bulmuş. Son bir buçuk yılı şan tekniğini ilerletmek için İngiltere'de geçiren Uyar, Royal Opera House'da Elisabeth Connell ve Richard Hetherington gibi önemli sanatçılarla çalışmış ve sahneye çıkmış. Londra Royal Academy of Music'den Mary Hammond'ı Türkiye'ye davet ederek öğrencilerine müzikal tiyatro dersi verdirmiş. Uyar, 2011'de İstanbul Devlet Opera ve Balesi'nin yeni bir operasında görev alacak.

Tatillerini yurtdışındaki ustalık sınıflarında değerlendiren Uyar, Almanya, Avusturya ve İtalya'da Edda Moser, Kurt Widmer, Gerd Uecker ve Renate Holm'un ustalık sınıflarına katılmış. Fırsat buldukça caz dersleri alıyor, Arjantin tango yapıyor.

Bilkent Üniversitesi gibi uluslararası bir eğitim kurumundan diploma almanın farkını yurtdışındaki eğitim ve konserlerinde hep hissettiğini vurgulayan Uyar, Devlet Sanatçısı Suna Korad'ın (1935-2003) yetiştirdiği öğrencilerden biri olduğu için gurur duyduğunu ayrıca dile getiriyor.